

Megabruchidius dorsalis (FÅHRAEUS, 1839)
– inwazyjny strąkowiec nowy dla Polski
(Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae)

Megabruchidius dorsalis (FÅHRAEUS, 1839) – an invasive seed beetle new to Poland (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae)

Rafał RUTA¹, Paweł JAŁOSZYŃSKI², Marek WANAT²

¹ Katedra Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej U. Wr.,
ul. Przybyszewskiego 65, 51-148 Wrocław;
e-mail: rafal.ruta@uwr.edu.pl

² Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego,
ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław;
e-mail: scydmaenus@yahoo.com (PJ), wanatm@biol.uni.wroc.pl (MW)

ABSTRACT: *Megabruchidius dorsalis* is newly recorded from Poland. Its specimens were collected from fallen pods of *Gleditsia triacanthos* L. from various areas of Wrocław (SW Poland).

KEY WORDS. Faunistics, introduced species, Fabaceae, *Gleditsia*.

Wstęp

Rodzaj *Megabruchidius* BOROWIEC obejmuje cztery gatunki, których naturalny zasięg jest ograniczony do Azji Południowo-Wschodniej, Chin i Japonii (ANTON 2010). Rozwijają się one na drzewach z rodziny Fabaceae, w tym na perełkowcu japońskim *Styphnolobium japonicum* (L.) SCHOTT, kłębku amerykańskim *Gymnocladus dioicus* (L.) K. KOCH i gledycjach *Gleditsia* spp. (TUDA i MORIMOTO 2004; CALLOT i in. 2016).

Pierwszym przedstawicielem rodzaju zawleczonym do Europy był *Megabruchidius tonkineus* (PIC), na terenie hotelu w Chemnitz (WENDT 1980), gdzie populacja nie utrzymała się. W późniejszych latach gatunek ten

odnaleziono również we Francji, na Węgrzech (ANTON 2010), w Bułgarii (STOJANOVA 2007), Grecji (RAMOS 2009) i w Szwajcarii (GYÖRGY i GERMANN 2012). *Megabruchidius tonkineus* zawleczono również do Chile i Argentyny (RAMOS 2009). Drugi przedstawiciel rodzaju znany z Europy to *M. dorsalis* (Ryc. 1), wykazany w 1989 r. z Włoch (MIGLIACCIO i ZAMPETTI 1989), a następnie z Węgier, Szwajcarii (RAMOS 2009), Francji (FRITZSCHE i DELOBEL 2012), Niemiec (RHEINHEIMER 2014), Ukrainy (MARTYNOV i NIKULINA 2014) oraz Krymu i rosyjskiego wybrzeża Morza Czarnego (KOROTYAEV 2016). W większości przypadków wspomniane chrząszcze znajdowano w miastach, często dużych, gdzie dzięki powszechnemu sadzeniu *Gleditsia* spp. stworzono dogodne warunki do ich rozwoju.

Rodzaj *Megabruchidius* można oznaczyć korzystając z monografii Bruchidae Polski (BOROWIEC 1988), natomiast gatunki zawleczone do Europy z klucza w artykule RAMOSA (2009) bądź RHEINHEIMERA (2014). Dane o biologii *Megabruchidius dorsalis* są skąpe (por. RAMOS 2009); dokładniejsze obserwacje dotyczą pokrewnego *M. tonkineus* (np. GYÖRGY 2007).

Megabruchidius nie był dotąd notowany z Polski. Wiosną 2017 r. znaleźliśmy *M. dorsalis* na kilku stanowiskach we Wrocławiu.

Megabruchidius dorsalis – imago oraz osobniki w nasionach *Gleditsia triacanthos* L., fot. P. JAŁOSZYŃSKI.

Nowe stanowiska *Megabruchidius dorsalis* w Polsce

Dolny Śląsk:

– Wrocław, ul. św. Wincentego (UTM: XS46, współrzędne geograficzne 51,123, 17,036), 29 IV 2017 zebrano 3 strąki pod drzewem *Gleditsia triacanthos* L., z których wyhodowano ok. 40 imagines, leg. R. Ruta;

– Wrocław, pl. Nankiera (XS46, 51,112, 17,037), 29 IV 2017 pod drzewami *Gleditsia triacanthos*, imago na strąku, w 7 strąkach liczne larwy i poczwarki, z których wyhodowano ponad 100 imagines, leg. R. RUTA, z 15 strąków zebranych 4 V 2017 wyhodowano ok. 60 imagines, leg. P. JAŁOSZYŃSKI;

– Wrocław, skraj osiedla Kozanów, skrzyżowanie ulic Pilczyckiej i Górniczej (XS36, 51,140, 16,953), z ok. 20 - 30 opadłych strąków zebranych 5 i 9 V 2017 pod trzema drzewami *Gleditsia triacanthos* wyhodowano do 3 VI kilkanaście imagines, leg. et cult. M. Wanat. i P. Jałoszyński.

Podsumowanie

Liczne występowanie *Megabruchidius dorsalis* na opisywanych stanowiskach wskazuje, że mamy do czynienia z szybkim rozprzestrzenianiem się tego gatunku we Wrocławiu. Podane wyżej stanowiska różnią się znacznie liczbą strąkowców znalezionych w nasionach glediczy. Na placu Nankiera (centrum miasta) omalże w każdym zebranym strąku większość nasion była zasiedlona przez *M. dorsalis* lub widoczne były otwory, którymi imagines wygryzły się na zewnątrz. Strąki zebrane na os. Kozanów (północno-zachodnie przedmieścia) były zasiedlone w znacznie mniejszym stopniu, a w części nasion znaleziono zamierające larwy i poczwarki. Dodatkowo sprawdzono szpaler drzew *Gleditsia triacanthos* na ul. Piłsudskiego we Wrocławiu (P. JAŁOSZYŃSKI); w lipcu znaleziono zeszłoroczne strąki z licznymi otworami wylotowymi chrząszczy, jednak nie było już larw, z których można byłoby wyhodować imagines. Poszukiwania w Poznaniu (P. Jałoszyński) wiosną 2017 r. nie przyniosły pozytywnych rezultatów. Strąkowce z rodzaju *Megabruchidius* z pewnością będą kolonizować kolejne miasta i w najbliższym czasie można spodziewać się dalszych znalezisk.

SUMMARY

The native geographical range of *Megabruchidius* is limited to SE Asia, China, and Japan. Since 1980s, two species of *Megabruchidius* have been recorded in numerous European countries, feeding mainly on *Gleditsia triacanthos*. In 2017, *Megabruchidius dorsalis* was found in Poland for the first time. Four localities in various parts of Wrocław (SW Poland) seem to suggest that its population is already large and stable.

PIŚMIENNICTWO

- ANTON K. W. 2010: Bruchinae. (p. 339-353). [W:] I. LÖBL, A. SMETANA A. (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 6. Apollo Books, Stenstrup: 924 pp.
- BOROWIEC L. 1988: Bruchidae Strąkowce (Insecta: Coleoptera). Fauna Polski, tom 11. Polska Akademia Nauk, Instytut Zoologii, Warszawa, 1-228.
- CALLOT H., BRUA CH., WAGNER A. 2016: Bruches exotiques en Alsace : *Acanthoscelides pallidipennis* (MOTSCHULSKY, 1874), *Bruchidius siliquastris* DELOBEL, 2007 et *Megabruchidius dorsalis* (FÄHRAEUS, 1839) (Coleoptera, Chrysomelidae, Bruchinae) Entomofaune des gousses de *Gymnocladus dioica* (L.) K. KOCH et comportement aberrant d'un *Curculio glandium* MARSHAM, 1802 (Coleoptera, Curculionidae). Bulletin de la Société entomologique de Mulhouse, **72** (3): 37-44.
- FRTZSCHE K., DELOBEL A. (2012): *Megabruchidius dorsalis* (FÄHRAEUS, 1839), Bruche nouvelle pour la faune française (Col., Chrysomelidae, Bruchinae). Bulletin de la Société entomologique de France, **117**: 389-390.
- GYÖRGY Z. 2007: To the biology of the honey locust seed beetle, *Megabruchidius tonkineus* (PIC, 1904) (Coleoptera: Chrysomelidae: Bruchinae). Folia Entomologica Hungarica, **68**: 89-96.
- GYÖRGY Z., GERMANN C. 2012: First record of the invasive *Megabruchidius tonkineus* (PIC 1904) for Switzerland (Coleoptera, Chrysomelidae, Bruchinae). Mitteilungen der Schweizerischen Entomologischen Gesellschaft, **85**: 243-249.
- KOROTYAEV B. A. 2016: First records of an East Asian seed beetle *Megabruchidius dorsalis* FÄHRAEUS (Coleoptera, Bruchidae) from Germany and the Black Sea Coast of Crimea and Caucasus. Entomologicheskoe obozrenie, **95** (2): 408-411. [po rosyjsku]
- MARTYNOV V.V., NIKULINA T.V. 2014: The first finding of invasive species *Megabruchidius dorsalis* in the fauna of Ukraine. Vestnik zoologii, **28** (3): 286.
- MIGLIACCIO E., ZAMPETTI M. F. 1989: *Megabruchidius dorsalis* e *Acanthoscelides pallidipennis*, specie nuove per la fauna Italiana. Bollettino dell'Associazione Romana di Entomologia, **43**: 63-69.
- RAMOS R. Y. 2009: Revisión del género *Megabruchidius* BOROWIEC, 1984 (Coleoptera: Bruchidae) y nuevas citas para la fauna europea. Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa, **45**: 371-382.
- RHEINHEIMER, J. 2014: *Megabruchidius tonkineus* neu für Baden-Württemberg und *M. dorsalis* neu für Deutschland (Coleoptera: Bruchidae). Mitteilungen des Entomologischen Vereins Stuttgart, **49**: 61-64.

- STOJANOVA A. 2007: *Megabruchidius tonkineus* (PIC, 1904) (Chrysomelidae: Bruchinae), a new seed beetle to the Bulgarian fauna. *Acta Zoologica Bulgarica*, **59** (1): 109-110.
- TUDA M., MORIMOTO K. 2004: A new species *Megabruchidius sophorae* (Coleoptera, Bruchidae), feeding on seeds of *Styphnolobium* (Fabaceae) new to Bruchidae. *Zoological Science*, **21** (1): 105-110.
- WENDT H. 1980: Erstmaliges Auftreten des Vorratsschädlings *Bruchidius tonkineus* (PIC, 1904) in der DDR. *Deutsche Entomologische Zeitschrift*, **27** (4-5): 317-318.